

Bir Ankara Tavşanında Staphylococcal Pyometra Olgusu*

Esra CANOOĞLU¹, Tayfur BEKYÜREK¹, K. Semih GÜMÜŞSOY²

¹ Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı, Kayseri-TÜRKİYE

² Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Kayseri-TÜRKİYE

Özet: Doğum zamanının geçtiği şikayetiyle 200 başlık tavşan işletmesinden kliniğimize iki yaşında dişi bir Ankara tavşanı getirildi. Hayvan sahipleri tavşanda durgunluk gözlediği, yem ve su tüketiminin durduğunu bildirdi. Fiziki muayenede abdominal genişlemeye rastlanmakla birlikte herhangi bir gebelik bulgusu belirlenemedi.

Tavşan operasyona alındı. Abdomen açıldığında uterusu kistik genişlemelerin olduğu, hacminin arttığı ve uterus duvarının incelendiği saptandı. Uterusun krema kıvamında bir içeriğe sahip olduğu fark edildi. Bu belirtilere sadece tek bir cornuda rastlandı. Uterus içeriğinden alınan swabın mikrobiyolojik incelemesi sonucunda Staphylococcus aureus izole edildi.

Anahtar Kelimeler: Ankara tavşanı, pyometra, Staphylococcus aureus

Staphylococcal Pyometra in an Angora Rabbit

Summary: A two years old female Angora rabbit was brought to our clinic with suspected delayed kindling from a rabbitry containing 200 rabbits. The owners had observed immobility and decreased feed and water intake. At the time of physical examination, abdominal enlargement was detected, but there was no indication of pregnancy.

The doe was operated and once the abdomen was opened, cystic dilatations and voluminosity of the uterus was observed, and we noticed that the uterus wall was getting thinner. We observed that the uterus had a creamy substance. These symptoms were only observed in one of the uterus horns. After microbiological examination of the swab taken from uterus content Staphylococcus aureus was isolated.

Key Words: Angora rabbit, pyometra, Staphylococcus aureus

Giriş

Tavşanlarda Staphylococcus aureus'un neden olduğu staphylococcosis, suppuratif yangı ya da ölümcül septisemiyle karakterize, genellikle sporadik olarak görülen bir hastalıktır (1, 4). Yabani ve evcil tavşanlarda oldukça sık rastlanır. Havalandırması yetersiz, sanitasyon kurallarına dikkat edilmeyen tavşanlıklarda gözlenir. Bakteri tavşanlarda dermatitis, konjunktivitis, rhinitis; ilerlemiş vakalarda septisemi, pneumoni, subkutan apseler ve renal yetersizlik sonucunda ölüme neden olur. Dişi tavşanlarda metritis ve abortlara yol açar. Laktasyondaki tavşanlarda ise mastitis insidensi yüksektir (1, 2, 3, 4, 5, 8).

Staph. aureus, gram pozitif, 1 µm çapında, sporlanmayan koklardır. Sporsuz bakteriler içinde dış etkenlere ve dezenfektanlara en dayanıklı olanıdır. İnsan ve tavşanlarda en sık görülen mikroorganizmalardan biridir. Direkt kontak ya da solunum yoluyla bulaşır. Nasal sinusler veya akciğerlerde herhangi bir belirti göstermeden bulunabilirler. Patojenitelerinin yanı sıra bir çok ekstraselüler prote-

inler de üretir. Uterus enfeksiyonu akutşa staphylococcal toksinlerin etkili olduğu düşünülmelidir (1).

Pyometra metritisin özel bir formudur. Metritis tavşanlarda oldukça sık görülür, daha çok Pasteurella multocida'nın reproduktif sistem üzerindeki etkileri sonucunda oluşur. En çok izole edilen bakteri türleri arasında P. multocida ve Staph. aureus yer alır. Chlamidia spp, Listeria monocytogenes, Moroxella bovis, Actinomyces pyogenes, Brucella melitensis, Treponema cuniculi ve Salmonella spp. gibi mikroorganizmalara daha az rastlanır. Hastalık çiftleşme ya da doğumla ilişkili olabilir. Belirtileri genellikle nonspesifiktir; anorexia, letarji, depresyon, abdominal genişleme ve halsizlik gözlenir. Bu belirtilere ilaveten poliüri ve polidipsi görülebilir. Pyometrada akıntı görülmekle birlikte, bazen rastlanmayabilir. Pyometra, hiç çiftleşmemiş dişi tavşanlarda da görülebilir. Hastalığın kronik formu, reproduktif verimin azalması haricinde herhangi bir belirti göstermeden de seyredebilir. Dişi tavşanın erkeği kabul edip gebe kalmadığı durumlarda, diğer koşullar da göz önünde bulundurularak metritisten şüphelenilmesi gerekir (6, 7, 8).

Tavşanlarda staphylococcosisin tedavisinde geniş spektrumlu antibiyotikler kullanılmaktadır (5).

Geliş Tarihi/Submission Date : 19.09.2003

Kabul Tarihi/Accepted Date : 27.05.2004

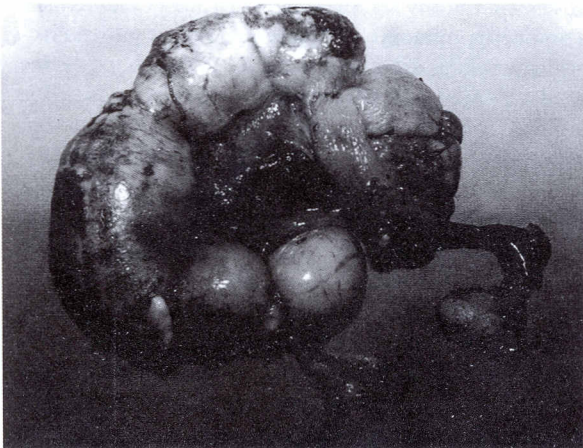
* Bu yayın Veteriner Jinekoloji Kongresi'nde (2003, Konya) poster olarak sunulmuştur.

Staphylococcal mastitise karşı ampisilin başarılı olduğu bildirilmektedir (2). Bununla birlikte invitro antibiyotik duyarlılık testlerine göre kullanılan antibiyotiklerden bile başarılı sonuç alınmadığı da bildirilmiştir (4, 6, 8). Antibiyotik kullanımına rağmen başarılı bir sonuç alınamaması nedeniyle pyometra vakalarında en radikal tedavi ovariohysterectomie operasyonudur (8).

Vakanın Tanımı

Doğum zamanı gelmesine rağmen doğumun gecikmesi şikayetiyle kliniğimize getirilen 2 yaşındaki dişi bir Ankara tavşanı, klinik muayeneye alınmıştır. Hayvan sahipleri hayvanda durgunluk gözleendiği, yem ve su tüketiminin durduğunu bildirmiştir. Daha önce iki kez doğum yaptığı bildirilen hayvan, 200 başlık bir tavşanlıktan getirilmiştir. Sürüde daha önce hiç pyometraya görülmemiştir. Fiziki muayene sonucu gebelik bulgularına rastlanmamakla birlikte abdominal genişleme olduğu belirlenmiştir.

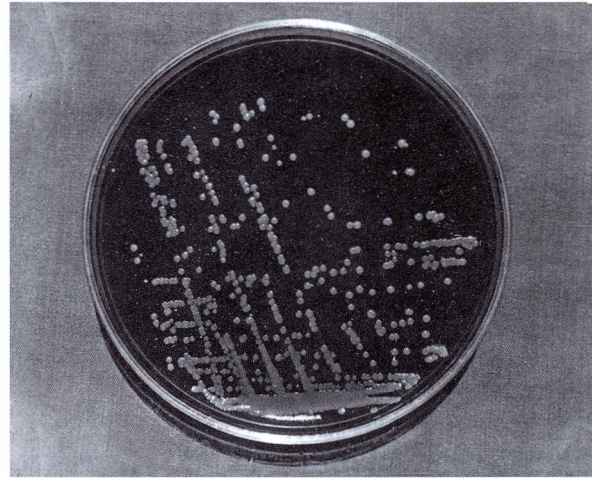
Anestezisi 5 mg/kg xylazin (Rompun) ve 35 mg/kg ketamin (Ketalar) ile yapılan hayvana ovariohysterectomie operasyonu yapılmıştır. Abdomen açıldığında uterus hacminin arttığı, boğumlanmaların olduğu ve uterus duvarının incelendiği saptanmıştır. Bu belirtilere sadece tek bir cornuda rastlanmıştır (Şekil 1). Uterus açıldığında beyaz renkli, krema kıvamında bir içeriğe sahip olduğu fark edilmiştir (Şekil 2). İçerikten steril bir swapla alınan numune mikrobiyolojik analize yollanmıştır. Mikrobiyolojik analiz sonucunda Staph. aureus izole edilmiştir (Şekil 3). Üç gün süreyle 10 mg/kg dozda intra muskuler yolla enrofloksasin (Baytril) enjeksiyonu yapılmış, bir hafta sonra dikişleri alınmıştır.

Şekil 1. Operasyondan sonra uterus ve ovaryumların genel görünümü.

Şekil 2. Uterusun içeriği.

Şekil 3. Kültür sonucu.

Operasyon sonucunda hayvanın genel durumu düzelmesine rağmen, reproduktif faaliyetleri sona ermiştir.

Tartışma ve Sonuç

Tavşan yetiştiriciliğinde üremeyi engelleyen en önemli sorunlardan biri uterus enfeksiyonlarıdır. Uterus enfeksiyonları içinde metritis, tavşanlarda sıkça karşılaşılan bir hastalık olmasına karşın pyometra olgularına daha az rastlanmaktadır. Hayvan sahiplerinin tavşanı doğum zamanının gecikmesi şikayetiyle kliniğimize getirdiği göz önünde tutulursa, pyometra ve metritis vakalarının gebelikle karışabileceği akılda bulundurulmalıdır. Staphylococcal enfeksiyonlar sporadik olarak gözlenir. Genel olarak suppuratif yangı ve septisemiyle karakterizedir. Has-

talık özellikle solunum sistemi ve deriyi etkiler. Vakanın rastlandığı tavşanda bahsedilen belirtilerin görülmemesi ve pyometranın sadece tek bir cornuda bulunması dikkat çekicidir. Staphylococcusun rastlandığı tavşanlıklarda; enfeksiyon sporadik olarak genel semptomlarla seyretse de, genital enfeksiyonlar göz ardı edilmemelidir. Tüm bunlar dikkate alındığında sunulan vakanın Ankara tavşanlarında Staphylococcusun neden olduğu pyometra vakasına ilişkin önemli bir kaynak olabileceği kanısındayız.

Yazışma Adresi:

Yrd. Doç. Dr. Esra CANOĞLU
Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi
Doğum ve Jinekoloji Anabilim Dalı
Barış Manço Cad. Sümer Mah.
38090 Kocasinan / KAYSERİ
Tel : 0 352 338 00 05 (3 hat) Dahili: 1019
Faks : 0352 337 27 40
E-mail : kedidelisi@kedidelisiyiz.biz

Kaynaklar

1. Anonim 1997. Results AFIP Wednesday Slide Conference - No: 10, 3 December 1997, Case 1-RB97-2341 (AFIP 2593330) Erişim adresi: <http://www.afip.org/vetpath/WSC/WSC97/97wsc10.htm>
2. Carolan MG, 1986. Staphylococcosis in rabbits. *Vet Rec.*, 119 (16): 412.
3. Cooper SC, McLellan GJ, Rycroft AN, 2001. Conjunctival flora observed in 70 healthy domestic rabbits (*Oryctolagus cuniculus*). *Vet Rec.*, 149: 232-235.
4. Hollyman A, Girvan GA, 1986. Staphylococcosis in a commercial rabbitry. *Vet Rec.*, 119 (8): 187.
5. Mamak N, 1999. Tavşanların önemli enfeksiyöz hastalıkları. *Tavukçuluk Araştırma Dergisi*. 1(1): 55-59.
6. McNitt JI, Cheeke PR., Patton NM, Lukefahr SD, 1996. *Rabbit Production*. Chapter 11, Institute Publishers, Inc, Danville, Illinois.
7. Redrobe S, 2000. The Rabbit Charity - Information for Vets: Conditions affecting the female reproductive tract. Erişim adresi: <http://www.therabbitcharity.freeserve.co.uk/vet-tract.html>
8. Stein S, Walshaw S, 1976. Rabbits. *The UFAW Handbook on The Care and Management of Laboratory Animals*. 5th ed., Churchill Livingstone, Endinburg, London and New York, 183-217.